

Înseamnă despărțirea de cifre și despărțirea de cuvinte. De cuvintele pe care până atunci le-am folosit bulimic. Moartea fiind, după Copilul Străbătând, „locul lumii”.

E sigur că teatrul lui Valère Novarina e greu de despărțit de vorbe. Cuvintele îi prilejuiesc dramaturgului francez scrierea unui teatru care ovaționează rostirea, teatru în care contează prea puțin povestea ori structura personajelor. Literatura dramatică a lui Novarina e centrată pe incantația care dă glas meditației, poeziei. Novarina e adeptul unui teatru căruia prin intermediul cuvântului prețuit la maximum îi stă în putință să declanșeze în noi spectacolul interior, răvășitor al cărui principal scop e acela de a ne comunica nouă înșine propria noastră existență, încă din vremea în care mai suntem în condiția de parte a „realului realist”. Poate că prin meditație vom înțelege, asemenea Artizanului Dramei, că „moartea nu-i adevărată”.

Valère Novarina, *Spațiul furios*, traducere de Paola Bentz-Fauci, Editura Vreimea, București, 2007.

Mircea GHIȚULESCU

Un teatru politic înainte de Brecht

Iordache Golescu este un profesionist cel puțin în comparație cu fratele său Dinicu, celebrul memorialist care a scris *Însemnare a călătoriei mele*. Ca autor dramatic este cea mai mare surpriză pe care o putem întâlni la începuturile teatrului românesc din Muntenia. Este autorul unuia dintre primele texte pentru teatru scrise în limba română (*Starea Țării Rumânești acum în zilele mării sale Ion Caragea Voevod pe vremea asidosiei*, „scrisă la leat 1818, septembrie 29”) dar mai ales a pamfletului dramatic intitulat *Comedia ce se numește Barbu Văcărescul, vânzătorul țării izvodită dă Dârzeanul ce-i zic Slăbănogul care și-a tipărit cu cheltuiala calemgilor dă visterie spre pomenirea ticăloșiei țării la venirea muscalilor când a fugit mări sa Grigorie Vodă Ghica din scaun*. Este probabil cel mai lung titlu de piesă din lume, motiv pentru care circulă în istoriile literare cu titlul prescurtat *Barbu Văcărescul, vânzătorul țării*. Textul are un inexplicabil *sound* brechtian pentru că autorul folosește, alături de câteva personaje, grupuri sociale sau profesionale în mișcare (Norodul, Preoții, Diaconii, Zapcii, Hora) și refrenul cantabil de tip song din teatrul lui Brecht. În *A cincea perdea* (Tabloul cinci), intitulată *Bucuria și tânguirea norodului*, mulțimea petrece, bucuroasă că a scăpat de domnia grecilor după moartea lui Alexandru Suțu, având acum un domn pământean în persoana lui Grigore Ghica, dar o voce (Cimpoiașul) seamănă îndoiala și relativitatea după fiecare chiot de bucurie. *Hora* (personaj colectiv, *n.n*): Să ne –nveselim cu toții ! Să ne bucurăm dă toți! / *Cimpoiașul*: Lasă, lasă că vedem ! / *Hora*: La mulți ani să ne trăiască! La mulți ani să stăpânească Grigorie vodă Ghica! / *Cimpoiașul*: Lasă, lasă, că vedem”, etc .Nu numai atât, dar este un veritabil teatru politic foarte apropiat de formula lui Bertolt Brecht de la “Berliner Ensemble”, un teatru de intervenție directă care își propune, nu numai să semnaleze dar să nimicească lăcomia și corupția instaurate de vistierul Barbu Văcărescu în cărdășie cu logofătul Belu, „Iuda Iscariotul și Caiafa”, cum îi numește Golescu. Tonul pamfletului este de o vehemență

extremă, numai bună de exploatat scenic. Dramaturgul descrie cu precizie „ingineriile financiare” la care se pretează Belu, acest ministru al finanțelor la 1828: “S-au strâns cei mai bătrâni cum vistierul Văcărescul, banul Dinul Crețulescul, vornicul Istrate Crețulescul și vornicul Matacu Racovița la logofătul Belu și acolo au izvodit o samă mare dă datorie, au făcut o anafora oarbă (*raport fals*, n.n.) arătând că atâtea milioane are țara datorie...” Până și dangătul clopotelor este corupt: *Măscăriciul*: Auziți, copii, cum sună clopotele ? Ba-ni, ba-ni, ba-ni!” Caricaturizarea limbajului îl precede pe Alesandri (*patrihoți* în loc de *patrioți*), Dările impuse i-au redus pe toți la o stare precară – *Măscăriciul*: Mie n-au ce să-mi mai facă, dăstul gol și belit sunt! / *Bumbașărul* (Colecționarul de biruri) – Ție și nouă o să ne bage și câte un par în cur” . Indignarea nu are limite lexicale și polemistul inflammat nu-și mai măsoară cuvintele. Bumbașărul continuă cu o parabolă demnă de filmele cu vampiri: „Așa cum făcea feciorul aceluia părinte ce, după moartea tatului său, dezgropa pă morți, îi dăspuia și le băga și câte un par în cur. Și așa a scăpat pă tatul său dă blestemele oamenilor, fiindcă tatul său numai îi dezgropa și îi dăspuia nu le băga și câte un par în cur”. Nu trebuie să știi istorie ca să-ți dai seama că boierul Golescu este și el într-o tabără (a lui Constantin Bălăceanu prezentat ca un martir al binelui) și, mai ales, că știe să îl protejeze pe domnitorul Grigore Ghica, aruncând toată vina asupra sfetnicilor săi, dar detaliile nu mai au importanță în comparație cu energia dramatică a acestui pamflet politic dialogat. “A șaptea și cea din urmă perdea” se încheie cu un blestem final ce poate fi transcris în structura canonului pe mai multe voci ce preiau imprecizia una de la cealaltă, un impresionant coral ca un recviem răsturnat, al urii, nu al iubirii – *Preoții și diaconii*: Precum să stinge focul dă apă așa să stingă sămânța lor dă mânia Domnului! / *Norodul*: Amin! / *Preoții și diaconii*: Cum să topește ceara dă la fața focului, așa să topească neamul lor de la fața Domnului! / *Norodul*: Amin! *Preoții și diaconii*: Fiere și otravă spre mâncare să li se dea lor și cu oțet să-i adape pe ei! / *Norodul*: Amin! / *Preoții și diaconii*: Pământul să-i înghită pă toți dă vii! [...] Foc dumnezeiesc din cer să-i arză pă ei! [...] Potoapele să-i înece / *Norodul*: Amin! *Preoții și diaconii*: Viermii de vii să-i mănânce! [...] Vântul să-i risipească ca paietele din arie! [...] / *Praful și țărâna* să se aleagă din tot neamul lor! / *Norodul*: Amin! Amin! Amin! Întreaga construcție are un fond sonor caricatural și interjecțional foarte spectaculos: „*Preoții*: Vai, vai, vai! – *Măscăriciul*: Hi, hi , hi!”

Mircea MORARIU

Prejudecată spulberată

Casa Cărții de Știință din Cluj a publicat în anul 2007 cartea **Aureliu Manea** – *Eseu despre un Regizor*, scrisă de teatrologul Justin Ceuca. Slujindu-se consistent, dar și productiv de volumul *EI, vizionarul*, îngrijit de Florica Ichim și tipărit în anul 2000 de Fundația Culturală „Camil Petrescu” și de Revista „Teatrul azi”, acest nou studiu dedicat lui Aureliu Manea vrea să spulbere prejudecata în conformitate cu care celebrul director de scenă ar fi fost doar o simplă prezență spectaculoasă în teatrul românesc, prejudecată potrivit căreia impactul său și al montărilor sale ar fi fost mai degrabă amplificat de memorie decât de valoare, că